

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 07-05-2020 r.

Adam Bodnar

IX.517.664.2020.JN

**Pan
gen. Jacek Kitliński
Dyrektor Generalny
Służby Więziennej**

Szanowny Panie Dyrektorze Generalny,

skierowałem do Państwa już kilka wystąpień związanych z obecną sytuacją w jednostkach penitencjarnych, rozumiejąc, że reagowanie na COVID-19 w zakładach karnych i aresztach śledczych jest szczególnie trudne. Wymaga zaangażowania całej społeczności więziennej, funkcjonariuszy i pracowników Służby Więziennej, a także osób pozbawionych wolności i ich bliskich. Wysiłki mające na celu zwalczanie koronawirusa mogą jednak zakończyć się niepowodzeniem, jeżeli nie dostrzeżemy potrzeb i obaw więźniów oraz nie będziemy racjonalnie wsłuchiwać się w ich głos. Dlatego też postanowiłem w niniejszym wystąpieniu poinformować Pana Dyrektora Generalnego z jakimi sprawami dotyczącymi pandemii zwracają się do Rzecznika Praw Obywatelskich osoby pozbawione wolności oraz ich rodziny.

Analizie poddano 130 wniosków, które wpłynęły do Zespołu do spraw Wykonywania Kar w Biurze RPO do dnia 28 kwietnia 2020 r. Ich autorami najczęściej są więźniowie (56 % wniosków). Należy jednak podnieść, iż bardzo aktywne w wyrażaniu swoich spostrzeżeń dotyczących zagrożenia epidemiologicznego w więzieniach są ich rodziny (rodzice, rodzeństwo, małżonkowie, partnerzy) i osoby działające na rzecz osób pozbawionych wolności (przedstawiciele stowarzyszeń). Ta grupa stanowi 39% wnioskodawców. Wystąpienia w sprawach swoich klientów kierowali również adwokaci (5%).

Formułowane uwagi dotyczą 49 jednostek penitencjarnych, najczęściej tych należących do okręgu warszawskiego, łódzkiego i gdańskiego. W analizowanym okresie nie

wpłynęła natomiast żadna skarga z jednostek podstawowych nadzorowanych przez Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej w Opolu, natomiast jedna skarga dotyczyła jednostki z okręgu koszalińskiego, dwie z okręgu białostockiego.

Przedmiotem wniosków są różne obszary życia więziennego, których dotknęła pandemia.

I. Przestrzeganie zaleceń sanitarnych.

Treść wniosków pokazuje, iż więźniowie dysponują wiedzą, że aby zapobiec zarażeniu się ludzi oraz rozprzestrzenianiu się COVID-19 należy stosować szczególne środki ostrożności i utrzymywać taki sam poziom higieny osobistej, jaki ma być przestrzegany przez ogół społeczeństwa. Tymczasem osadzeni podnoszą, iż normy środków higieny (mydła, szamponu, proszku do prania), przysługujące im zgodnie z obowiązującymi przepisami¹, nie są wystarczające do zachowania podwyższonych wymagań higieny. Ponadto, przepisy te nie przewidują dostarczania przez administrację środków do dezynfekcji rąk. Nie wszyscy zaś osadzeni mają możliwość, z powodu braku środków finansowych, zakupienia w kantynie więziennej brakujących detergentów.

Szczególnie uciążliwy dla więźniów jest brak dostępu do ciepłej wody w celi mieszkalnej, co jest wyjątkowo niezrozumiałe w sytuacji, gdy do cel doprowadzona jest odpowiednia infrastruktura techniczna. Udostępnianie osadzonym ciepłej wodę trzy razy w ciągu dnia, w wyznaczonych godzinach, także uznano za działanie niezadawalające na czas epidemii. Wprowadzona w niektórych jednostkach trzecia kąpiel w tygodniu nie rekompensuje bowiem potrzeby przestrzegania zaleceń sanitarnych w tym zakresie.

Z relacji wnioskodawców wynika, że niemożliwe do realizacji jest zalecenie zachowania odpowiedniej odległości fizycznej od innych osób. Więźniowie gromadzą się w stołówkach, łaźniach, kantynach, spacerują w dużych grupach, nawet 50-osobowych, odbywają karę w wieloosobowych celach mieszkalnych, przeznaczonych dla 13 czy 16 osób. Na liczne kontakty z innymi współosadzonymi mają także wpływ częste decyzje o przemieszczeniach pomiędzy celami mieszkalnymi.

---

¹ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 grudnia 2016 r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych.

Bliscy osób pozbawionych wolności wskazują przede wszystkim na zagrożenia wynikające z transportowania osadzonych do innych jednostek penitencjarnych. Liczne, w ocenie wnioskodawców często nieuzasadnione, decyzje o zmianie miejsca odbywania kary pozostają w sprzeczności z komunikatami zamieszczanymi na stronie internetowej Służby Więziennej o ograniczeniu transportów do minimum. Z dostępnych danych statystycznych² wynika, że w marcu 2020 r. zrealizowano 8145 transportów, w więc nieznacznie mniej niż w marcu 2019 r. (9046) i na takim samym poziomie (ok. 8 tys.) jak w maju, sierpniu i wrześniu ubiegłego roku³.

Jeden z wnioskodawców w swoim piśmie informował, że w dniu 11 marca 2020 r. został doprowadzony do jednostki penitencjarnej w celu odbycia 60 dni kary pozbawienia wolności, a po dwóch tygodniach, 26 marca br. został przetransportowany do innej jednostki, oddalonej o 100 km. Poza tym, osoby przenoszone do innych jednostek penitencjarnych podnosiły, że na czas transportu nie otrzymały maseczek, rękawiczek jednorazowych, a w więźniarkach nie było środków do dezynfekcji.

Należy w tym miejscu wskazać, iż w dniu 25 marca 2020 r. Mazowiecki Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny wydał rekomendację dla aresztów śledczych i zakładów karnych, m.in. w zakresie wprowadzenia zakazu przenoszenia więźniów pomiędzy aresztami⁴.

Wnioskodawcy wskazywali również na zachowania niektórych funkcjonariuszy, nierespektujących zaleceń sanitarnych. Nie stosowali oni środków ostrożności – nie używali masek ochronnych, nawet gdy w dniu 6 kwietnia 2020 r. wprowadzono taki obowiązek, nie korzystali z jednorazowych rękawiczek, bądź ich nie zmieniali, przeprowadzając kontrolę wobec wielu osadzonych. Ponadto nie dbali, by aparaty telefoniczne były dezynfekowane po każdorazowym ich użyciu przez osadzonego, nie przeprowadzali dezynfekcji, np. poręczy, klamek, drzwi, ogólnodostępnego sprzętu.

II. Dostęp do świadczeń medycznych.

---

² Informacja statystyczna miesięczna - marzec 2020, Ministerstwo Sprawiedliwości Centralny Zarząd Służby Więziennej, BIS.0332.3.2020.MM.

³ Brak danych statystycznych w tym zakresie odnoszących się do kwietnia 2020 r.

⁴ Pismo z dnia 27 marca 2020 r., p.o. Zastępcy Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w m.st. Warszawie, HKN.054.00216.2020.RS, SW 15033/2020.

Pandemia COVID-19 przyniosła ogromne wyzwania przed służbą zdrowia, także więzienną. W ocenie wnioskodawców, nie zawsze organizacja udzielania świadczeń lekarskich sprostała temu wyzwaniu. Wskazywano na zupełny brak dostępu do lekarza pierwszego kontaktu, odwoływane wizyty u lekarza psychiatry, niewykonywane zlecone badania specjalistyczne i niezbędne zabiegi. Jeden z wnioskodawców, przyjęty do zakładu karnego po przebytej operacji klatki piersiowej, twierdził, że z uwagi na brak lekarza, sam musiał usunąć sobie szwy - zrobił to za pomocą ostrza maszynki do golenia.

Osadzeni, którzy mieli różnego rodzaju dolegliwości układu oddechowego (kaszel, katar, gorączkę) podnosili, że byli zbywani i bez wywiadu lekarskiego oraz badania otrzymywali jedynie leki przeciwgorączkowe. Ich pytania o możliwość przeprowadzenia testu na obecność wirusa SARS-COV-2 pozostawały bez odpowiedzi.

Wielu wnioskodawców żali się na niedostateczny przekaz informacji na temat zagrożenia epidemiologicznego w więzieniu, sposobów unikania zagrożeń i poprawienia funkcjonalności swojego systemu odpornościowego. Zwłaszcza ci z grupy podwyższonego ryzyka - obciążeni współistniejącymi chorobami, z gorszym stanem zdrowia - wyrażają potrzebę uzyskiwania takich informacji. Oczekują również wsparcia emocjonalnego i zapewnienia, że w razie takiej potrzeby otrzymają pomoc psychologiczną.

W szczególnie trudnej sytuacji są osoby cierpiące na choroby przewlekłe i osoby ciężko chore. Troskę o tych więźniów wyrażają członkowie ich rodzin, którzy obawiają się, że na czas pandemii zostanie „zamrożone” leczenie ich bliskich. Rodziny martwią się i wyrażają gotowość w sprawowaniu opieki nad chorym członkiem rodziny, stąd dopytują o możliwość otrzymania przez skazanego przerwy w wykonaniu kary pozbawienia wolności czy zgody na odbywania kary w Systemie Dozoru Elektronicznego (SDE). Niejednokrotnie rodziny odwołują się do znowelizowanej w dniu 31 marca 2020 r. ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, która przewiduje możliwość udzielenia przez sąd penitencjarny przerwy w karze, gdy jest to niezbędne dla ograniczenia ryzyka epidemii w zakładzie karnym oraz rozszerza możliwości wykonywania kary pozbawienia wolności w SDE. Mając na uwadze ten stan prawny, zarówno osadzeni, jak ich rodziny oczekują od administracji więziennej podjęcia aktywnych działań w tym zakresie.

III. Prawo do ochrony życia prywatnego.

Na fali wywołanych epidemią wniosków, możliwość utrzymywania kontaktów z rodziną i innymi osobami bliskimi jest często poruszany. Należy jednak podnieść, iż zarówno osoby pozbawione wolności, jak i ich rodziny, ze zrozumieniem przyjęły decyzję o wstrzymaniu realizacji widzeń. Doceniane są też działania Służby Więziennej, które mają minimalizować skutki braku bezpośrednich spotkań: dłuższe lub częstsze rozmowy telefoniczne czy możliwość kontaktowania się za pomocą komunikatora internetowego Skype. Jednak – jak wynika z treści wniosków – nie we wszystkich jednostkach działania te udało się skutecznie wdrożyć i objąć nimi wszystkich oczekujących na takie rozwiązania. Wnioskodawcy wskazują, że częstotliwość rozmów zmniejszyła się wobec większej liczby chętnych do korzystania z aparatów telefonicznych. Powrócił też problem wysokich opłat za rozmowy telefoniczne i braku środków finansowych na zakup kart.

Brak widzeń szczególnie dotkliwie odczuwają osoby tymczasowo aresztowane i ich rodziny. Zwykle nie uzyskują oni od organu, do którego dyspozycji pozostają, zgody na korzystanie z aparatu telefonicznego w celu kontaktu z najbliższymi i nie mogą korzystać – w myśl obowiązujących przepisów - z innych środków łączności przewodowej i bezprzewodowej. Pozostaje im jedynie korespondencja, która – jak wskazują liczni wnioskodawcy – dociera do adresatów ze znacznym opóźnieniem.

IV. Prawo do obrony.

Osoby, wobec których stosuje się środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania, a także ich obrońcy, podnoszą zarzut ograniczenia prawa do obrony. Adwokaci napotykać bowiem trudności w realizacji spotkania ze swoim mocodawcą na terenie jednostki penitencjarnej. Głośną sprawą była decyzja Dyrektora Aresztu Śledczego w Warszawie-Białolece, w myśl której adwokat mógł wejść na teren jednostki i spotkać się z klientem, ale musiał dysponować aktualnym zaświadczeniem o stanie zdrowia. Takiego zaświadczenia w praktyce nie można otrzymać, a żądanie nie ma podstaw prawnych.

Odmowa spotkania obrońcy z tymczasowo aresztowanym miała także miejsce w Areszcie Śledczym w Gdańsku. Adwokat, reprezentujący kilku osadzonych w postępowaniach karnych, wskazał w swoim wniosku, iż ww. jednostka penitencjarna nie realizuje widzeń obrońców ze swoimi klientami od dnia 18 marca 2020 r. Jego wielokrotne

próby uzyskania widzenia z tymczasowo aresztowanymi były bezskuteczne. Podstawą odmowy realizacji widzenia była treść komunikatów znajdujących się na stronie internetowej Aresztu⁵ o zarządzeniach Dyrektora Aresztu Śledczego w Gdańsku, które były zaakceptowane przez Sędziego Penitencjarnego Sądu Okręgowego w Gdańsku. Wnioskodawca dodał, iż z informacji uzyskanej w Areszcie Śledczym w Gdańsku wynikało, że widzenia z osadzonymi w jednostce udzielane są jedynie dla prokuratorów, funkcjonariuszy Policji oraz biegłych sądowych.

Pragnę poinformować Pana Dyrektora Generalnego, iż na problem braku realnego sprawowania obrony w postępowaniu karnym, jak również w innych postępowaniach prowadzonych z udziałem osób przebywających w aresztach, wskazywano podczas Posiedzenia Komisji Ekspertów Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur⁶ oraz na spotkaniu zorganizowanym w Biurze RPO, m.in. z przedstawicielei świata nauki i osób aktywnie działających na rzecz przestrzegania praw i wolności więźniów⁷. Oba spotkania dotyczyły sytuacji epidemiologicznej w jednostkach penitencjarnych.

V. Kontakt z przełożonymi i mechanizm składania próśb, wniosków i skarg.

Sytuacja, w której się znaleźliśmy, jest dla wszystkich nowa, dlatego też staramy się pozyskiwać wszelkie informacje, które pomogą nam funkcjonować w tym wyjątkowym czasie. Nie inaczej jest z osobami pozbawionymi wolności. Oni, mając ograniczone prawa i możliwości działania zgodnie z własną wolą, ze zdwojoną siłą potrzebują rzetelnych, zrozumiałych i aktualnych zawiadomień na temat wszystkich podejmowanych wobec nich środków, powodu ich stosowania oraz czasu ich trwania. Tymczasem we wnioskach kierowanych do Biura RPO przewija się problem dotyczący braku kontaktu z dyrektorem jednostki, wychowawcą czy psychologiem. Osadzeni kierują prośby, wnioski, także skargi

---

⁵ Z dnia 17 i 23 marca 2020 r. oraz 1, 3, 17 i 30 kwietnia 2020 r.” W związku z wstrzymaniem widzeń nie są realizowane w tutejszym areszcie widzenia z rodzinami, osobami bliskimi i innymi osobami, nadto nie są realizowane widzenia, o których mowa w § 107 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 czerwca 2015 r. w sprawie czynności administracyjnych związanych z wykonywaniem tymczasowego aresztowania oraz kar i środków przymusu skutkujących pozbawieniem wolności oraz dokumentowania tych czynności, tj. widzenia z obrońcami, pełnomocnikami będącymi adwokatem albo radcą prawnym, notariuszami, kuratorami sądowymi, aplikantami adwokackimi, radcowskimi, kuratorskimi, asesorami i aplikantami notarialnym, jak i z przedstawicielami niebędącym adwokatem lub radcą prawnym, którzy zostali zaaprobowani przez Przewodniczącego Izby Europejskiego Trybunału Praw Człowieka do reprezentowania osadzonego przed tym Trybunałem”.

⁶ Posiedzenie odbyło się on-line w dniu 3 kwietnia 2020 r.

⁷ Spotkanie odbyło się on-line w dniu 30 kwietnia 2020 r.

do swoich bezpośrednich przełożonych i - jak twierdzą - nie otrzymują odpowiedzi lub są informowani o rozstrzygnięciu ze znacznym opóźnieniem.

Wiodącą sprawą – niejasną dla wnioskodawców - jest kwestia wstrzymania zatrudnienia i wiążąca się z tym utrata możliwości dalszego zarobkowania, mimo że osadzeni wyrażają gotowość do pracy. Pojawiają się pytania, czy osadzeni będą mieć zapewnioną rekompensatę utraconych środków finansowych oraz jak będą wyglądać procedury powrotu do miejsc pracy?

Ważną dla autorów wniosków jest również materia związana z postawą funkcjonariuszy. Należy podkreślić, iż więźniowie wyrażają zrozumienie dla trudnej ich sytuacji i dostrzegają zagrożenia dla bezpieczeństwa zdrowotnego funkcjonariuszy, jednak niemało jest skarg na niewłaściwe traktowanie. Osadzeni szczególnie nagannie oceniają tych przełożonych, którzy zamiast maksymalnie łagodzić psychologiczne skutki zaistniałej sytuacji i wynikających z niej ograniczeń, podnoszą poziom poczucia zagrożenia, np. nakłaniają do pozostania w celi mieszkalnej, niekorzystania z przysługujących praw, tj. kąpieli, spacerów, udziału w zajęciach kulturalno-oświatowych. Niezrozumiałe dla osadzonych są reakcje na próby wskazywania niedostatków w działaniach administracji w związku z zagrożeniem epidemiologicznym. Ilustrują je zdarzenia opisane przez bliskich osób pozbawionych wolności. W jednym przypadku, skazany zatrudniony poza jednostką penitencjarną został ukarany dyscyplinarnie i skierowany do odbywania kary w zakładzie karnym typu zamkniętego po tym, jak odmówił wyjścia do pracy bez zaopatrzenia w środki ochrony osobistej⁸. W jednym z aresztów osadzeni, którzy wystąpili ze zbiorowym wnioskiem o częstsze korzystanie z ciepłej wody w celi, zostali uznani za organizatorów buntu i przetransportowani do innych jednostek penitencjarnych. Poruszający jest też list córki skazanego, który odpowiedział na zapytanie personelu więziennego o sugestie dotyczące usprawnień w czasie epidemii i poniósł za to konsekwencje w postaci zmiany grupy klasyfikacyjnej i przeniesienia do innego zakładu karnego⁹. Przez cały okres odbywania kary – jak pisze wnioskodawczyni - skazany dał się poznać jako osoba uczynna, spokojna, chętnie biorąca udział w oddziaływaniach. Pracował w domu pomocy społecznej,

---

⁸ W kilka dni później została podjęta decyzja o wstrzymaniu zatrudnienia skazanych, poza terenem jednostki penitencjarnej.

⁹ Skazany zaproponował wydłużenie godzin otwarcia kaplicy i zmniejszenie liczby osób korzystających z siłowni w jednym czasie.

był nagradzany, wskazywany przez przełożonych jako osoba kształtująca młodocianych więźniów¹⁰, angażował się społecznie na terenie zakładu karnego, m.in. opiekował się więzienną kaplicą. W styczniu 2020 r. uzyskał pozytywną ocenę postępów w procesie resocjalizacji oraz prognozę kryminologiczną i dyrektor jednostki wystąpił do sądu penitencjarnego z wnioskiem o udzielenie warunkowego przedterminowego zwolnienia. Te atuty nie uchroniły go przed poważnymi niepożądanymi konsekwencjami.

W ostatnich dniach wpływają zapytania, czy przyjęte przez Służbę Więzienną rozwiązania dotyczące działań zapobiegających szerzeniu się pandemii są nadal konieczne i jak długo będą jeszcze obowiązywały. Zwłaszcza rodziny osadzonych odczuwają niedostatek informacji w tym zakresie. W swoich wnioskach podnoszą, że kontakt telefoniczny z przedstawicielami administracji więziennej jest bardzo utrudniony z uwagi na niemożność uzyskania połączenia, a informacje zawarte na stronach internetowych są nieaktualne bądź uaktualniane następnego dnia po zakończeniu obowiązywania zarządzenia. Z przeprowadzonej w dniu 4 maja 2020 r. w Biurze RPO analizy wynika, że zarządzenia dyrektorów jednostek podstawowych o wprowadzanych ograniczeniach nie są udostępniane w Biuletynie Informacji Publicznej jednostki¹¹. Odpowiednie komunikaty są natomiast umieszczane na stronach internetowych poszczególnych jednostek. Należy jednak podnieść, iż kierownicy nie wszystkich zakładów karnych i aresztów śledczych czynią wystarczające starania, by te informacje były aktualne¹² bądź podane z odpowiednim wyprzedzeniem¹³.

Mając na uwadze powyższe, zwracam się z uprzejmą prośbą do Pana Dyrektora Generalnego o udzielenie wyjaśnień w kwestiach podnoszonych we wnioskach osób pozbawionych wolności i ich rodzin, skierowanych do Biura RPO i przedstawienia informacji w poniżej wskazanych obszarach:

---

¹⁰ § 12 ust. 1. rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności: Jeżeli jest to uzasadnione potrzebami oddziaływania na młodocianych, skazany dorosły, który uprzednio nie odbywał kary pozbawienia wolności albo kary aresztu wojskowego, wyróżniający się dobrą postawą, może być umieszczony w celi mieszkalnej wspólnie ze skazanym młodocianym lub skazanymi młodocianymi.

¹¹ Z wyjątkiem: Aresztu Śledczego w Lublinie, Aresztu Śledczego w Łodzi, Zakładu Karnego w Hrubieszowie, Zakładu Karnego w Kamińsku, Zakładu Karnego w Tarnowie.

¹² Zakład Karny w Goleniowie - informacja do dnia 24 marca 2020 r. (kolejna została umieszczona w dniu 5 maja br.), Zakład Karny w Krzywańcu - informacja do dnia 26 marca 2020 r., Zakład Karny w Medyce - informacja do dnia 13 kwietnia 2020 r.

¹³ W wielu jednostkach zamieszczone komunikaty dotyczyły ograniczeń wprowadzonych do dnia 5 maja 2020 r.

1/ czy funkcjonariusze i pracownicy Służby Więziennej przeszli szkolenia dotyczące COVID-19 – zasad higieny i używania środków ochrony osobistej, symptomów chorobowych, dróg przenoszenia patogenu, objawów klinicznych i przebiegu choroby; czy podjęto działania, aby szeroko rozpowszechnić tę wiedzę wśród osadzonych, także cudzoziemców, w sposób dla nich zrozumiały;

2/ czy rozważana jest możliwość przeprowadzania testów na obecność koronawirusa u wszystkich osób nowoprzyjmowanych do jednostek penitencjarnych oraz cyklicznie u funkcjonariuszy i pracowników, będących w bezpośrednim kontakcie z osadzonymi;

3/ czy opracowano i wdrożono rozwiązania dotyczące zasad udzielania osobom pozbawionym wolności świadczeń medycznych w związku z zagrożeniem epidemiologicznym i koniecznością ograniczenia kontaktów z placówkami publicznej służby zdrowia;

4/ czy przeprowadzono we wszystkich jednostkach penitencjarnych kompleksową ocenę, w celu wskazania osób należących do grupy podwyższonego ryzyka w związku z istniejącą możliwością udzielenia przez sąd penitencjarny przerwy w wykonaniu kary, gdy jest to niezbędne dla ograniczenia ryzyka epidemii w zakładzie karnym oraz wykonywania kary pozbawienia wolności w SDE; jak liczebna jest ta grupa osób;

5/ czy opracowano rozwiązania dotyczące postępowania w sytuacji, gdy kobieta odbywająca karę pozbawienia wolności, sprawująca w więzieniu opiekę nad dzieckiem do lat trzech, będzie zarażona wirusem SARS-CoV-2 bądź chora na COVID-19; kto przejmie opiekę nad jej małoletnim dzieckiem;

6/ jakie obecnie przesłanki decydują o podjęciu decyzji dotyczącej przetransportowania osadzonego do innego zakładu karnego/aresztu śledczego i w jakiej relacji pozostają one z rekomendacjami Inspektorów Sanitarnych o wstrzymaniu przemieszczania więźniów między jednostkami penitencjarnymi;

7/ czy obrońcy lub pełnomocnicy skazanych i tymczasowo aresztowanych mogą bez przeszkód realizować powierzone im obowiązki zawodowe i świadczyć pomoc prawną na terenie jednostek penitencjarnych;

8/ czy skazani zatrudnieni w ramach umowy o pracę oraz na podstawie skierowania do pracy otrzymują rekompensatę finansową z racji pozostawania w gotowości do pracy, a jednocześnie braku możliwości jej wykonywania z powodu decyzji administracji więziennej?

9/ czy podjęto działania w kierunku rozgęszczenia tych najbardziej zaludnionych cel mieszkalnych, zwłaszcza większych niż 10-osobowe.

Na koniec pragnę dodać, iż walka z pandemią to przede wszystkim szeroko rozumiana profilaktyka. Rozpoznanie zagrożeń, nastrojów w społeczności więziennej i przygotowanie adekwatnych rozwiązań oraz planów awaryjnych ma zasadnicze znaczenie dla zapewnienia reakcji odpowiedniej do sytuacji zdrowotnej, stanu bezpieczeństwa i porządku oraz dla utrzymania humanitarnych warunków w miejscach pozbawienia wolności. Jednostki penitencjarne wciąż mają czas na jeszcze lepsze przygotowanie się do walki z koronawirusem i odpowiedź, co można zrobić więcej. Pomocnym w tych działaniach może być kwestionariusz, który przesyłam Panu Dyrektorowi Generalnemu w załączeniu, przygotowany przez Światową Organizację Zdrowia. Pozwala on ocenić przygotowanie, prewencję i kontrolowanie COVID-19 w jednostkach penitencjarnych i innego rodzaju miejscach pozbawienia wolności. Zgodnie z założeniem powinien on posłużyć administracji więziennej oraz osobom kreującym politykę penitencjarną w ocenie, czy wdrożono zalecenia WHO z dnia 15 marca 2020 r., które dołączam również do tego pisma¹⁴.

Dodatkowo przesyłam dokument pt. „Środki nadzwyczajne a choroba Covid-19” opracowane w dniu 27 kwietnia 2020 r. przez Biuro Wysokiego Komisarza ONZ ds. Praw Człowieka, które odnoszą się w pewnym zakresie także do Służby Więziennej.

Załącz. 4.

Z poważaniem

Adam Bodnar

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/

---

¹⁴ Zalecenia pt. „Przygotowanie, zapobieganie i kontrola COVID-19 w zakładach karnych i innych miejscach pozbawienia wolności” zostały uprzednio przesłane Państwu drogą mailową przez Dyrektora KMPT, p. Przemysława Kazimierskiego w dniu 1 kwietnia 2020 r.